

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΚΘ΄

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2015 - 2016

*Η Ταυτότητα του Ελληνισμού
στην Ιστορία (c. 1104 – 404 π.Χ.)*

Η

η Αιωνιότητα στον Χρόνο

(Παραλλαγές στο «Γνώθι σαυτόν»)

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 32^ο

Πέμπτη 21 Ιουλίου 2016

1/ Σημειώσεις

2/ Το Σεμινάριο

Σημειώσεις

για το τέλος του τρέχοντος Κύκλου

και την Συνάντηση της Ανδρίτσαινας

Τα τελευταία σεμινάρια του φετινού Κύκλου αποβλέπουν στο επιστέγασμα της χωρολογικής Συνάντησης που θα τον «τελειώσει».

Έχουμε συνθέσει το Φαίνεσθαι του Ελληνισμού, κατά την ανέλιξή του από της Δωρικής Καθόδου μέχρι των Περσικών Πολέμων, στην Ουσία του.

Το Είναι σπεύδει να φανή - και η τελειότητα του Φαίνεσθαι είναι η ύπαρξη του Είναι. Η από-κάλυψη του Απόλυτου είναι το κάλλος των μορφών της φανέρωσής του. Το κάλλος του φαίνεσθαι είναι η επι-φάνεια του θεού. Το Φαίνεσθαι του Είναι αποτελεί την Γύμνωση του Θεού. **Το Είναι επι-δεικνύεται στο κάλλος των φαινομένων μορφών του. Γι αυτό ο Ελληνικός θεός είναι ο πάγκαλος Πρωθήβης. Στην «ώρα» της νεαρώδους ακμής ανήκει η επίδειξη της τελειότητάς της.**

Ο Ελληνισμός ορίζεται από την Απολλώνια θρησκευτικότητα. Ο Όλυμπος εδράζει τις εξαπολλωνισμένες θεότητες των προηγούμενων διαστάσεων της εμπειρίας του Κόσμου, της χθόνιας γονιμότητας και της ουράνιας ισχύος. Η δαιμονική τάξη του κόσμου, τα πνεύματα των προγόνων, και η Μοίρα του γίνεσθαι, υποτάσσονται στο παιχνίδι επίδειξης της ομορφιάς. Ο χρόνος καθίσταται επι-φάνεια της αιωνιότητας. Η πραγματικότητα της ύπαρξης έγινε «Κόσμος».

Το παιχνίδι ως υπεραναβλύζουσα περιουσία ενέργειας στην «ώρα» της ακμής, ως άσκοπη επίδειξη δυναμερού κάλλους. Η χρυσή ήβη ως υπαρξιακή εμπειρία τελειότητας αυτής καθ' εαυτής και δι' εαυτήν. Ο Έρως του «Καλού» ως κοσμογονική αρχή. Το άνθος ως σύμβολο του νέου Δωρικού βιώματος. Το μειδίαμα σε σώμα και πρόσωπο από την χαρά της τέλει ύπαρξης, από την επιβεβαίωση του Είναι ως Είναι στο κάλλος της συγκεκριμένης μορφής φανέρωσής του.

Ιδού η πεμπτουσία του (Δωρικού, αυθεντικότατου) Ελληνισμού.

Στον Χρυσούν 5^ο αιώνα π.Χ. το μειδίαμα σβύνει. Την Δωρική μελική ποίηση αντικαθιστά το Αττικό δράμα. Αντί του Απολλώνιου παιάνα συνεπαίρνει τώρα η τραγωδία και η κωμωδία του Διονύσου, δονεί την ψυχή το πάθος της ύπαρξης κυλινδούμενης μεταξύ του περιφρονητικού γελοίου της αποτυχίας και του φοβερού «ελεεινού» της υπερτυχίας.

Οι ορατές τέχνες, αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική καθυστερούν τις εξελίξεις. Δίνουν την υπερβατική τελειότητα της Ελληνικής μορφής. Ακόμη και στις τολμηρές επιδειξιομανίες του τέλους του αιώνα, το πάθος της ύπαρξης δεν εκφράζεται αλλά χρησιμοποιείται για να φανερωθεί το κάλλος της ύπαρξης, ο χρόνος και ο χώρος ως συνθήκες του γίνεσθαι δεν έχουν αυτόνομη πραγματικότητα αλλά παρυφίστανται στις μορφές της φανέρωσης του Είναι. Η τέχνη δημιουργεί την μορφή της αιωνιότητας. Αλλά από το κεινημένο και οριακό της μορφής στη ζωφόρο του ναού του Επικουρίου Απόλλωνα ευθεία οδός άγει στην πάσχουσα μορφή του γλυπτικού διακόσμου του ναού της Αθηνάς Αλέας στην Τεγέα.

Η Αθήνα, παρά την Ιωνοπελασγική σύσταση του πληθυσμού της, ανεπικοινωνήτη φυλετικά προς το Δωρικό στοιχείο, έχει συνεπαρθεί από τον έρωτα του κάλλους και οδηγεί το Απολλώνιο βίωμα σε μορφές ύπατης τελειότητας στις τέχνες. Φυσικά δωρίζει στην βασική της κατεύθυνση αρχιτεκτονικής και γλυπτικής.

Παράλληλα, η φιλοσοφική σκέψη που καλλιεργείται υπό την πολιτισμική ηγεμονία της είναι βαθύτατα επιδεικτική, υπέρτατα επι-φανειακή – ομιλώ για την Σοφιστική. Το ίδιο συμβαίνει για την άλλη, εκτός του δράματος, χαρακτηριστική Αττική παραγωγή, την Ρητορική. Στην ιστοριογραφία και την εφηρμοσμένη ιστορική γνώση που είναι η υψηλή πολιτική, η δυναστεία της μορφής του φαίνεσθαι στα ανθρώπινα πράγματα καθορίζει την ιστορικότητα, με διαφορετικό τρόπο, τόσο στον Ηρόδοτο όσο και στον Θουκυδίδη.

Ο Περικλής καλεί τους Αθηναίους να συνεχίσουν τον πόλεμο παρά τις αντιξοότητες γιατί έτσι θα κερδίσουν αιώνια δόξα για την ομορφιά και την δύναμη της πόλης τους έστω κι αν ηττηθούν. Δεν είναι η νίκη ο έσχατος σκοπός αλλά η τελειότητα που είναι η μοναδική επιτεύξιμη μορφή της αιωνιότητας. **Ως υπαρξιακό βίωμα δεν διαφέρει η συμβουλή**

του Περικλή στον Πελοποννησιακό πόλεμο από την προτροπή του Τυρταίου στον Β' Μεσσηνιακό προς τους νέους Σπαρτιάτες να μη φοβούνται τον θάνατο στην μάχη γιατί και νεκροί θα είναι όμορφοι έχοντας αναδείξει στο έπακρον το ερατό άνθος της ήβης τους. Στην τελειότητα δεν λείπει τίποτε, είναι λοιπόν «τέλος» και τέλος. Ότι θα αφαιρέσει από το τέλειο δεν έχει νόημα, ούτε ο χρόνος έχει σημασία μετά την ανυπέρβλητη ακμή της ύπαρξης.

Η Αθήνα δωρίζει. Και επιτελεί εξιλαστήριο θυσία στον Άνακτα Ελληνικό θεό των Δωριέων που την αντικόπτει, οικοδομώντας τον Ναό του Επικουρίου Απόλλωνος στις Βάσσεις της Αρκαδικής Φιγαλείας, επαναλαμβάνοντας την αρχική ιδρυτική ιστορία του ιερού.

Αλλά το έργο της αιωνιότητας, η κλασσική τελειότητα, είχε επιτευχθεί. Και θείο δώρο ήταν να μὴν ασχημῆναι. Στον Τροφώνιο και Αγαμήδη που του έκτισαν περικολλημένο ναό στους Δελφούς παρήγγειλε ο θεός ευδαίμονα ηδονή εν μουσικαῖς και χοροῖς και συμποσίοις και έρωσιν επί επταήμερον, χαιρόμενους για το επίτευγμά τους, την δε επομένη θα τους έδινε την αμοιβή τους. Κοινήθηκαν την έβδομη με την χαρά της ύπαρξης για το κάλλος της μορφής ναού και φίλων και βίου, και δεν ξύπνησαν. Η αμοιβή του ήταν η ίδια η τελειότητα του έργου τους, αυτή και η αιωνιότητα του Απόλλωνα. Παρόμοια τα του Κλέοβι και Βίωνα, των οποίων το αιώνιο κάλλος της σωματικής τους παρουσίας θαυμάζουμε στους Δελφούς.

Ηττήθηκε η Αθήνα στον Μέγα Πόλεμο γιατί από ωρισμένες απόψεις, στην ηγεμονική της προβολή και σε Ιωνικές της διαθέσεις, έβαλε τα του χρόνου υπέρ των της αιωνιότητας. Η Σπάρτη είχε παραιτηθεί από αυτήν την επιδίωξη γύρω στο 650 π.Χ. μετά από Δελφικό χρησμό. Ο Πρωθήβης Άναξ που παίζει συνιστώντας την κοσμική τάξη, απαιτεί την αμέριστη προσοχή μας, τον απόλυτο έρωτα, αφού αποτελεί την έκπαγλη μορφή της τελειότητας και συνεπώς την απόλυτη αποκάλυψη του Απόλυτου.

Το αέτωμα στον ναό του φετινού ειρμού των σκέψεων και λόγων μας θα επιθέσω στην Συνάντηση της Ανδρίτσαινας. Ξαναστέλνω το Πρόγραμμα.

... και το ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Στο προτελευταίο μας σεμινάριο του φετινού Κύκλου αυτήν την **Πέμπτη 21 Ιουλίου στις 8.30 το βράδυ** θα πάμε σε μεταφυσικά πεδία θέλοντας να θεμελιώσουμε το αίσθημα του «βάθους» της ύπαρξης έναντι του κυρίαρχου Ελληνικού (Δωρικού πρωτίστως) βιώματος του θαύματος της επιφάνειας.

Η ανάλυση θα μας ξαναοδηγήσει στην αντιπαλότητα μονισμού και δυισμού, την οποία και θα επεξεργαστούμε περαιτέρω.

Έχοντας δε αντιπαραθέσει Πίνδαρο και Αισχύλο, λυρικό και δραματικό ποιητή, Θηβαίο και Αθηναίο, στην φυσιογνωμία του πρώτου μισού του 5^{ου} αιώνα, θα αναλύσω την σκέψη ενός φιλοσόφου που διαδραμάτισε σημαίνοντα ρόλο στην πολιτιστική και πολιτική σκηνή της Αθήνας για τρεις δεκαετίες μετά τους Περσικούς Πολέμους, τον **Αναξαγόρα**. Θα τον φέρω σε σχέση αφ' ενός με την Απολλώνια ιδέα, αφ' ετέρου με την ιδεολογία της Αθηναϊκής ηγεμονίας και την πολιτιστική πολιτική του Περικλή, στενός φίλος του οποίου ήταν.

Σκοπός μου είναι να κάνουμε και την μετάβαση από την μεταφυσική στην φιλοσοφία της ιστορίας. Και καλύτερο σημείο αναφοράς γι αυτό δεν είναι άλλο από τον λόγο περί του άξονα των συντεταγμένων χώρου και χρόνου στην ανθρώπινη ιστορία. Γιατί Δελφικός χρησμός αρνήθηκε την βεβαιότητα του κοσμικού άξονα;

Θεματική λοιπόν προσδιορίζεται κατά ανάκραση των προγραμματισμένων τίτλων συζητήσεων για το προηγούμενο και το αυριανό σεμινάριο ως εξής:

Μονισμός και Δυισμός,

Επιφάνεια του Είναι και Βάθος της Ύπαρξης:

*Μεταφυσικές Προϋποθέσεις μιας Υπαρξιακής Αντιπαράθεσης.
Απολλώνια Ιδέα, Αναξαγόρας και ο Άξονας της Ιστορίας*

Τα σεμινάρια περιλαμβάνουν ανάλυση και συζήτηση. Στόχος είναι να ολοκληρώνονται μέσα σε ένα δίωρο, αρχίζοντας πια νωρίτερα, ει δυνατόν ακριβώς στις 8.30.

Πραγματοποιούνται στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α΄, 2^{ος} όροφος.